

Sygn. akt II KO 38/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Błuś (przewodniczący)
SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)
SSN Józef Szewczyk

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie T.S.

w przedmiocie stwierdzenia zgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego, po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 5 grudnia 2017 r.,

wniosku obrońcy o wznowienie postępowania

zakończonych orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 września 2004 r.,

utrzymującym w mocy

orzeczenie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 21 kwietnia 2004 r.,

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 21d ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 1721),

**1/ wznowia postępowanie i uchyla orzeczenie Sądu
Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2004 r., utrzymujące w**

mocy orzeczenie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 kwietnia 2004 r., a sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania;

2/ zarządza zwrot opłaty od wniosku uiszczonej przez wnioskodawcę.

UZASADNIENIE

Orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 kwietnia 2004 r., stwierdzono, że T.S. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (tekst jedn. Dz. U. z 1999 r., Nr 42, poz. 428 z późn. zm.).

Po rozpoznaniu odwołań wniesionych przez obrońcę lustrowanego oraz osobiście przez T.S., orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2004 r., zostało utrzymane w mocy orzeczenie Sądu pierwszej instancji.

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2005 r., w sprawie II KK 508/04, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy osoby lustrowanej, jako oczywiście bezzasadną. Z kolei w dniu 2 lutego 2012 r., w sprawie II KO 71/11, Sąd Najwyższy oddalił wniosek obrońcy lustrowanego o wznowienie postępowania, oparty o przepis art. 540 § 1 ust. 2 k.p.k.

Na podstawie art. 21d ust. 1 w zw. z art. 63a ust. 1 *a contrario* ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r., poz. 1721 ze zm.) w zw. z art. 540 § 3 k.p.k. oraz art. 542 § 1 k.p.k. i art. 544 § 2 k.p.k., wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 5 lipca 2017 r. wniosek obrońców lustrowanego o wznowienie wobec T.S. postępowania lustracyjnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2004 r., utrzymującym w mocy orzeczenie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 kwietnia 2004 r., na korzyść lustrowanego, wobec treści wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, m.in. z dnia 24 kwietnia 2007 r. w sprawie Matyjek przeciwko Polsce (skarga nr 38184/03) oraz z dnia 14 czerwca 2011 r. w sprawie Mościcki przeciwko Polsce (skarga nr 52443/07),

stwierdzających - każde w pkt 2 orzeczenia - naruszenie w postępowaniu lustracyjnym art. 6 § 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zakresie prawa do rzetelnego postępowania, prawa do obrony i zasady równości broni, a jednocześnie wobec uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14.

W konkluzji obrońcy wniesli o uchylenie orzeczenia Sądu Apelacyjnego z dnia 7 września 2004 r. oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu Apelacyjnego z dnia 21 kwietnia 2004 r., którymi stwierdzono na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (dalej – ustawa lustracyjna), że T.S. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie, o którym mowa w art. 6 ust 1 tej ustawy – i przekazanie sprawy lustracyjnej T.S. Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi Dyrektor Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: BL IPN – KŚZpNP), wniósł o pozostawienie wniosku obrońców lustrowanego bez jego rozpoznania, względnie oddalenie wniosku i stwierdzenie, że brak jest podstaw do wznowienia w trybie art. 540 § 3 k.p.k. prawomocnie zakończonego postępowania lustracyjnego wobec T.S..

W replice obrońców lustrowanego, będącej odpowiedzią na pisemne stanowisko Dyrektora BL IPN – KŚZpNP, obrońcy wniesli o nieuwzględnienie tego stanowiska i podtrzymali swój wniosek o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy rozważył co następuje.

Wniosek obrońców lustrowanego T.S. zasługiwał na uwzględnienie. Należy też podkreślić, że w niniejszej sprawie analiza powinna być przeprowadzona dwuetapowo.

Po pierwsze, należy odpowiedzieć na pytanie, czy możliwe jest w ogóle wznowienie postępowania lustracyjnego w tej sprawie – badając warunki do wznowienia *in abstracto*. Po drugie natomiast, analizy wymaga ta okoliczność, czy w istocie, tak jak podnosi wnioskodawca, doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zakresie prawa do rzetelnego procesu, prawa do obrony i zasady równości broni, z powodu braku

należytego dostępu do akt postępowania lustracyjnego, a zwłaszcza dowodów zgromadzonych w tym postępowaniu. Oznacza to potrzebę badania, czy *in concreto* w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia powyższego przepisu, a w konsekwencji, czy zaistniały przesłanki do wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k.

I. W odniesieniu do przesłanek wznowienia postępowania lustracyjnego badanych *in abstracto* należy zadać pytanie, czy możliwe jest wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. w związku z tym, że stosowny wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie zapadł w stosunku do T.S., zaś orzeczenia ETPC – na które powołuje się wnioskodawca - dotyczyły co prawda spraw o podobnym stanie faktycznym, lecz wydane zostały w sprawach innych osób. Wypada przypomnieć, że przepis art. 540 § 3 k.p.k. stanowi, iż *„postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską”*. Regulacja ta znajduje również zastosowanie do spraw lustracyjnych, a to na podstawie art. 21d ust. 1 ustawy lustracyjnej.

Pytanie to znalazło odpowiedź w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 2 lutego 2012 r., II KO 80/11, (OSNKW 2012, Nr 6, poz. 57), Sąd Najwyższy przyjął, że oceny "potrzeby" wznowienia postępowania w związku z rozstrzygnięciem organu międzynarodowego (art. 540 § 3 k.p.k.) dokonywać należy zawsze w realiach konkretnej sprawy i wykluczone jest automatyczne stosowanie tego przepisu w każdej sprawie, w której organ międzynarodowy rozstrzygnie o naruszeniu przez Polskę przepisów prawa międzynarodowego. "Potrzeba" ta może zachodzić wówczas, gdy przedmiot rozstrzygnięcia tego organu dotyczy głównego nurtu procesu. (*podobnie: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2009 r., II KO 63/08, Lex Nr 507963; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., II KO 20/15, Lex Nr 1762484; M. Wąsek – Wiaderek: Wznowienie postępowania karnego w następstwie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Studia i Analizy Sądu Najwyższego, tom IV, Warszawa 2010, s. 277 – 304*).

Natomiast problem wykładni przepisu art. 540 § 3 k.p.k., w kontekście możliwości wznowienia postępowania lustracyjnego w wyniku wydania orzeczenia przez ETPC w innej sprawie o podobnym stanie faktycznym i prawnym, został ostatecznie rozstrzygnięty na mocy uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 14/14, (OSNKW 2014, Nr 8, poz. 59), gdzie stwierdzono - *„Potrzeba” wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć nie tylko postępowania w sprawie, do której odnosi się rozstrzygnięcie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka o naruszeniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale także do innych postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie postanowień Konwencji tożsame w układzie okoliczności faktycznoprawnych do stwierdzonego w orzeczeniu tego Trybunału wydanym przeciwko Polsce”. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę na fakt, iż „... w art. 540 § 3 k.p.k. ustawodawca nie wskazał, że chodzi tu wyłącznie o wykonanie rozstrzygnięcia organu międzynarodowego, a o potrzebę wznowienia wynikającą z takiego rozstrzygnięcia. W pierwszej kolejności znaczenie będą więc miały regulacje natury formalnej co do zakresu skuteczności i sposobu wykonania rozstrzygnięcia. Nie wyklucza to jednak przyjęcia, że potrzeba wznowienia może też zostać powiązana z warstwą merytoryczną takiego rozstrzygnięcia. (...) Przyjęta szeroka interpretacja podstawy wznowienia postępowania z art. 540 § 3 k.p.k. stanowi realizację obowiązku przestrzegania w każdej sprawie praw i wolności człowieka. Kryterium tożsamości okoliczności faktyczno-prawnych powoduje, że raz stwierdzone przez Trybunał naruszenie praw człowieka wywoła określony skutek w innych sprawach, w których takie samo naruszenie Konwencji miało miejsce. W konsekwencji prowadzi to do pełniejszej realizacji zasady subsydiarności konwencyjnego systemu ochrony praw człowieka, zgodnie z którą to organy krajowe są w pierwszej kolejności odpowiedzialne za zapewnienie osobom pozostającym w ich jurysdykcji należytej ochrony praw zagwarantowanych w Konwencji”. Podkreślić trzeba, że mimo, iż co do zasady, uchwała Sądu Najwyższego wiąże tylko "w danej sprawie" (art. 441 § 3 k.p.k.) – o ile skład siedmiu sędziów nie postanowił o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej (art. 61 § 6 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. z 2016 r., poz. 1254, j.t.) - w praktyce również w innych*

sprawach, w których występuje takie samo zagadnienie prawne, należy respektować wykładnię przepisu dokonaną przez Sąd Najwyższy. Jakkolwiek nie jest to związanie o charakterze instytucjonalnym, to jednak Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie znajduje prawnych i faktycznych powodów dla zajęcia odmiennego stanowiska – tym bardziej, że jest przekonany o prawidłowości poglądu wyrażonego w cytowanej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r.

W podsumowaniu należy wyciągnąć wniosek, że w niniejszej sprawie winien znaleźć zastosowanie art. 540 § 3 k.p.k., bowiem nie ulega wątpliwości, iż „potrzeba” wznowienia postępowania wynika z faktu zaistnienia w niej naruszenia postanowień Konwencji tożsamyh w układzie okoliczności faktycznych i prawnych, w porównaniu do tych stwierdzonych w orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wydanych w powyżej wymienionych sprawach przeciwko Polsce. Nie ulega wątpliwości, że przedmiot wskazanych rozstrzygnięć ETPC oraz zarzuty podniesione przez lustrowanego T.S. we wniosku o wznowienie postępowania, dotyczyły „głównego nurtu procesu”, a nie kwestii incydentalnych.

II. Kolejna część rozważań musi dotyczyć tego, czy w niniejszej sprawie doszło do naruszenia prawa do obrony poprzez brak ujawnienia materiału dowodowego osobie lustrowanej w sposób umożliwiający jej prowadzenie tej obrony.

Wnioskodawca twierdził, że w postępowaniu lustracyjnym przed Sądem I instancji większość materiałów istotnych dla realizacji jego prawa do obrony miała charakter niejawny. T.S. miał do nich ograniczony, limitowany dostęp w kancelarii tajnej sądu lustracyjnego, a ponadto nie miał możliwości uzyskania kopii, ani korzystania poza kancelarią tajną z notatek sporządzonych podczas zapoznawania się z niejawnymi dokumentami. W rezultacie, przygotowując się do obrony mógł polegać wyłącznie na własnej pamięci. We wniosku podniesiono, że niejawne były w szczególności:

- wniosek Zastępcy Rzecznika Interesu Publicznego z dnia 9 października 2002 r. o wszczęcie postępowania lustracyjnego;
- protokół wyjaśnień T.S. z dnia 16 lipca 2002 r. oraz zeznania świadka A. K. z dnia 10 września 2002 r., złożone przed Zastępcą Rzecznika Interesu Publicznego;

- materiały archiwalne dotyczące T.S. – wydruki z mikrofilmów oraz wyciągi z dzienników ewidencyjnych.

Z analizy akt sprawy wynika, że składają się one z dwóch teczek: pierwszej oznaczonej symbolem „teczka nr 109/I/03 do sprawy T.S.” oraz z teczki „IPN BU 1339/16”. Z dokumentami umieszczonymi w tych dwóch zbiorach akt sprawy lustrowany zapoznawał się osobno, a mianowicie - z aktami pierwszej teczki w dniach: 22 marca 2004 r., 18 czerwca 2004 r. i 23 czerwca 2004 r. (k. 2). Kolejne dokumenty dowodzą, że zapoznał się z aktami sprawy również w dniach 17 i 22 października 2002 r. oraz 3 grudnia 2002 r. (k. 98). Wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego z dnia 9 października 2002 r. opatrzony został klauzulą „ściśle tajne” (k. 8) – podobnie, jak wszystkie akta w pierwszej teczce. Akta sprawy operacyjnej nr 109/I/03 przesłano do Sądu Apelacyjnego dnia 4 grudnia 2002 r.

Kluczowe dla stwierdzenia, z jakimi konkretnie dokumentami zapoznał się lustrowany w czasie powyżej podanym jest dostrzeżenie, że dwa dokumenty - „karta zapoznania się z dokumentem” - dotyczą dwóch różnych zbiorów akt. „Karta zapoznania się z dokumentem” (na karcie 2 „teczki nr 109/I/03”) dotyczy całości tej teczki. Oznacza to, że z całością dokumentacji ściśle tajnej lustrowany zapoznał się po raz pierwszy dopiero w dniu 22 marca 2004 r., czyli już po wszczęciu postępowania sądowego. Z kolei w dniu 17 października 2002 r. po raz pierwszy zapoznał się z dokumentami ściśle tajnymi oznaczonymi (w rubryce „Numer i nazwa dokumentu”) jako „KT-00-107/02”. Ten numer zaś stanowi sygnaturę kancelarii tajnej, którą oznaczony jest wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego z dnia 9 października 2002 r. oraz dołączone do tego wniosku dokumenty.

Z akt sprawy wynika, że posiedzenie w przedmiocie wszczęcia postępowania lustracyjnego odbyło się w dniu 16 października 2002 r., to jest, na dzień przed umożliwieniem lustrowanemu dostępu do akt sprawy. Natomiast pierwszy termin rozprawy odbył się dnia 15 listopada 2002 r. Jednocześnie, zgodnie z zarządzeniem z dnia 23 października 2002 r. T.S. został powiadomiony o treści wydanego postanowienia o wszczęciu postępowania lustracyjnego oraz pouczony, iż z treścią postanowienia, jak i z pozostałymi dokumentami w sprawie może zapoznać się w Kancelarii Tajnej Sądu Apelacyjnego (k. 12, doręczone dnia

6.11.2002 r., k. 21). Na pierwszej rozprawie lustrowany oświadczył, że znana jest mu treść wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego złożonego przez Zastępcę Rzecznika Interesu Publicznego, jak też znane są mu dowody dołączone do wniosku (k. 23).

Analiza orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka prowadzi do wniosku, że w postępowaniu lustracyjnym należy zwrócić szczególną uwagę na dwa aspekty korzystania z prawa do obrony: po pierwsze, czy lustrowany miał w ogóle dostęp do dowodów, na których opierało się ustalenie, że złożone oświadczenie lustracyjne jest nieprawdziwe, a po drugie, czy mógł z nich sporządzać notatki, które miałyby potem posłużyć mu do przygotowania obrony i w jaki sposób z nich korzystał.

W wyroku z dnia 24 kwietnia 2007 r., w sprawie *Matyjek v. Polska* (skarga nr 38184/03, Lex Nr 272135) ETPC stwierdził, co następuje: *„Jeżeli w danej sprawie nie wykazano inaczej, nie można założyć, iż istnieje ciągły i faktyczny interes publiczny w nakładaniu ograniczeń na dostęp do materiałów uznanych za poufne za czasów poprzednich reżimów politycznych. Dzieje się tak dlatego, iż postępowanie lustracyjne jest, z samej swej istoty, ukierunkowane na ustalenie okoliczności faktycznych mających miejsce w epoce komunistycznej, a nie bezpośrednio związanych z obecnymi zadaniami i działaniami służb specjalnych. Postępowanie lustracyjne nieuchronnie zależy od zbadania dokumentów związanych z działaniami byłych komunistycznych służb bezpieczeństwa. Jeżeli stronie, której materiały poufne dotyczą, odmawia się dostępu do większości przedmiotowych materiałów, jej możliwość zaprzeczenia wersji wydarzeń prezentowanych przez służbę bezpieczeństwa zostanie poważnie naruszona”* (por. pkt 56 orzeczenia).

Jeśli zaś chodzi o dostęp do notatek, to w tymże wyroku ETPC uznał, że *„Prawo oskarżonego do skutecznego udziału w swym procesie karnym musi również obejmować prawo do sporządzania notatek w celu usprawnienia prowadzenia swej obrony, bez względu na to, czy jest on reprezentowany przez obrońcę. Okoliczność, iż skarżący nie mógł zabrać swoich własnych notatek, sporządzonych czy to na rozprawie, czy w tajnej kancelarii, w celu przedstawienia ich biegłemu lub wykorzystania w innych celach, skutecznie uniemożliwiła mu*

skorzystanie z informacji w nich zawartych, gdyż musiał opierać się wyłącznie na swej pamięci”.

Podobne stanowisko ETPC podtrzymał również w sprawie *Moczulski v. Polska* (wyrok z dnia 19 kwietnia 2011 r., 49974/08, Lex Nr 818099), w której stwierdził, między innymi - *„Gwarancje proceduralne z art. 6 Konwencji w jego członie karnym znajdują zastosowanie do postępowania lustracyjnego. (...) Po drugie, należy wskazać, iż na etapie postępowania przygotowawczego Rzecznik Interesu Publicznego miał prawo dostępu, w tajnej kancelarii swego urzędu lub Instytutu Pamięci Narodowej, do wszelkich materiałów związanych z lustrowaną osobą sporządzonych przez dawne służby bezpieczeństwa. Po wszczęciu postępowania lustracyjnego skarżący także mógł uzyskać dostęp do swych akt sądowych. Jednakże, zgodnie z art. 156 kodeksu postępowania karnego oraz art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych nie można było sporządzać kopii materiałów zawartych w aktach sądowych, a z dokumentami niejawnymi można było się zapoznać jedynie w tajnej kancelarii sądu lustracyjnego. (...) sporządzone notatki mogły być zapisywane jedynie w specjalnych zeszytach, które były następnie pieczętowane i przechowywane w tajnej kancelarii. Zeszyty te nie mogły zostać usunięte z tejże kancelarii i mogły być jedynie otwierane przez osobę, która sporządziła w nich notatki”.*

Podobne rozstrzygnięcia zapadły także w kolejnych sprawach, wniesionych przeciwko Polsce: *Jałowiecki v. Polska* (wyrok z dnia 17 lutego 2009 r., skarga nr 34030/07, Lex Nr 479528) oraz w sprawie *Kwiatkowski v. Polska* (wyrok z dnia 19 kwietnia 2011 r., skarga nr 24254/05, Lex Nr 818080). W pierwszej z tych spraw Trybunał po raz kolejny podkreślił – *„Skuteczne uczestniczenie oskarżonego w jego procesie karnym musi obejmować prawo do sporządzania notatek w celu usprawnienia prowadzenia swej obrony, bez względu na to, czy oskarżony jest reprezentowany przez obrońcę. Okoliczność, iż skarżący nie mógł zabrać własnych notatek (...), sporządzonych w tajnej kancelarii, dla przedstawienia ich biegłemu lub dla wykorzystania w jakimkolwiek innym celu, skutecznie uniemożliwiła mu wykorzystanie informacji zawartych w tych notatkach, jako że skarżący musiał opierać się tylko na swej pamięci”.*

W niniejszej sprawie T.S. miał zapewniony dostęp do akt sprawy, na których opierał się wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego, był to jednak dostęp ograniczony, skoro dokumenty najistotniejsze z punktu widzenia prowadzenia przez niego obrony, były niejawne. Co prawda, lustrowany miał możliwość sporządzania notatek z tych dokumentów, ale mógł to czynić w tylko w kancelarii tajnej, w specjalnym zeszycie składanym w tejże kancelarii.

Co najistotniejsze, lustrowany nie miał możliwości uzyskania kopii z tych dokumentów, ani korzystania poza kancelarią tajną z notatek sporządzanych podczas zapoznawania się z niejawnymi dokumentami. Jest też faktem, że rozprawa w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji – co do zasady - nie była prowadzona w sposób tajny. Sąd ten wyłączał jednak jawność rozprawy w częściach dotyczących ujawniania dokumentów opatrzonej klauzulą tajności (. Nie chodzi jednak o kwestię jawności samej rozprawy, rzecz bowiem w tym, że dowody nie były jawne. Nie można ograniczyć znaczenia wskazanych wyroków ETPC jedynie do wymagania, by to rozprawa była jawna. Przede wszystkim jawne powinny być dowody, na podstawie których osoba lustrowana zostaje (albo nie zostaje) uznana za osobę składającą nieprawdziwe oświadczenie lustracyjne.

W omawianym kontekście nie ma też znaczenia fakt, że lustrowany T.S. w toku postępowania nigdy nie powoływał się na ograniczenie prawa do obrony z uwagi na niejawnosć dokumentów. Jak stwierdził ETPC w sprawie Matyjek przeciwko Polsce (pkt 64), należy mieć na uwadze, czy lustrowany mógł skutecznie zaskarżyć stosowne przepisy postępowania lustracyjnego regulujące omawianą kwestię dostępu do dokumentów. Trybunał uznał jednak, że skarżący w swoim postępowaniu apelacyjnym, bądź kasacyjnym nie mógł skutecznie zaskarżyć obowiązujących przepisów prawa krajowego, a zatem nie miał do dyspozycji skutecznego środka prawnego przewidzianego przez prawo krajowe, przy pomocy którego mógłby zaskarżyć prawną strukturę określającą cechy postępowania lustracyjnego. Te same kryteria należy zastosować również w przedmiotowej sprawie.

Podsumowując wszystkie dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, że w postępowaniu dotyczącym lustrowanego T.S. doszło do naruszenia jego prawa do obrony oraz prawa do rzetelnego procesu. Konsekwencją powyższego

stanowiska Sądu Najwyższego było uchylenie orzeczeń Sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w [...], zgodnie z właściwością.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy zobowiązany będzie do powtórnego przeprowadzenia przewodu sądowego, przy czym należy zwrócić uwagę, że klauzula „ściśle tajne” została uchylona z akt postępowania lustracyjnego dotyczącego T.S. (k 108).

Na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych (tekst jedn.: Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.) orzeczono o zwrocie uiszczonej przez skarżącego opłaty od wniosku o wznowienie postępowania.

kc